

TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

TÜSİAD

Yönetim Kurulu Başkanı

Arzuhan Doğan Yalçındağ'ın

Rotary Bölge Asamblesi

Konuşması

22 Nisan 2007

Şişli Grand Cevahir Otel

TÜSİAD AVRUPA İŞ DÜNYASI KONFEDERASYONU (BUSINESSEUROPE) ÜYESİDİR

İstanbul: Meşrutiyet Cad. No: 46 Tepebaşı 34420 İstanbul -Türkiye
Ankara: İnan Cad. No:39/4 Gaziosmanpaşa 06700 Ankara- Türkiye
Brüksel: 13. Avenue des Gaulois, 1040 Brussels-Belgium
Washington D.C.: 1250 24th Street, N.W., Suite Nr. 300, Washington D.C.20037-USA
Berlin: Märkisches Ufer, 28 Berlin 10179 Germany
Paris: 33, Rue de Galilée 75116 Paris France

Tel: +90 (212) 249 19 29
Tel: +90 (312) 468 10 11
Tel: +32 (2) 736 40 47
Tel: +1(202) 776 77 70
Tel: +49 (30) 288 786 300
Tel: +33 (1) 44 43 55 35

Faks: +90 212 249 13 50
Faks: +90 (312) 428 86 76
Faks: +32 (2) 736 3993
Faks: +1 (202) 776 77 71
Faks: +49(30) 288 786 399
Faks: +33 (1) 44 43 55 46

e-mail: tusiad@tusiad.org
e-mail: ankoffice@tusiad.org
e-mail: bxloffice@tusiad.org
e-mail: usoffice@tusiad.us
e-mail: berlinoffice@tusiad.org
e-mail: pansoffice@tusiad.org

www.tusiad.org

Sayın Başkanlar, değerli konuklar,

TÜSİAD Yönetim Kurulu adına davetiniz için teşekkür ediyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün size ağırlıklı olarak ekonomi alanında değerlendirmelerimizi içeren bir konuşma yapmayı planladım. Ancak, Türkiye’de son dönemde yaşanan birtakım üzücü gelişmelere değinmeden geçemeyeceğim. Bildiğiniz gibi, Ocak ayında değerli gazeteci Hrant Dink’i kaybettik. Geçtiğimiz günlerde ise Malatya’da gerçekleşen menfur cinayet ile bir kez daha sarsıldık. Yapılan saldırılar Türkiye’nin dünyadaki pozisyonuna da zarar verebilecek olaylardır. Ancak daha güçlü bir sosyal yapı ile Türkiye’nin iç çekişmelerden uzaklaşacağına, toplumsal uzlaşma tesis edilerek, siyasal ve ekonomik istikrarın kalıcı hale geleceğine inanıyoruz. TÜSİAD olarak bu utanç verici saldırıları kınıyor ve artık bu olayların son bulmasını diliyoruz.

Saygıdeğer konuklar,

Hepinizin bildiği üzere Türkiye ekonomisi geride bıraktığı beş yıl içinde zorlu bir toparlanma dönemini başarıyla atlatarak, sürdürülebilir bir büyüme performansı sergilemiş ve aynı zamanda enflasyonu %10 gibi düşük seviyelere indirmeyi başarmıştır. Bu durum, müzakere sürecinde olduğumuz Avrupa Birliği’nin ortalama ekonomik büyüklüklerine yaklaşmamız açısından önemli bir fırsattır ve Avrupa Komisyonu tarafından da dikkatle izlenmektedir.

Son ilerleme raporlarında Komisyon, Türkiye’nin piyasa ekonomisi statüsünün yüksek oranlı enflasyon ve makroekonomik dengesizliklerden arındığını belirtmektedir. Uzun zamandır dünya pazarlarına açık ve 1996 yılından bu yana AB ile Gümrük Birliği içinde işleyen bir piyasa ekonomisi olarak, Türkiye Avrupa Birliği’nin ekonomik kriterleri olan Maastricht kriterlerini sağlamaya yönelik emin adımlarla ilerlemektedir.

Örneğin, bütçe açığının milli gelire oranının %3’ü aşmamasına yönelik koşulun, 2006 yılında yerine getirildiğini görmekteyiz. Ayrıca, 2002 yılı başından 2006 yılı sonuna kadar geçen sürede, yıllık enflasyon oranı %68,5’ten %9.7’ye, Merkez Bankası faiz oranları %59’dan %17,5’e gerileyerek bu başlıklara ait Maastricht kriterlerine de orta vadede ulaşılabileceğine yönelik beklentilerimizi güçlendirmiştir.

Ekonomik programın kararlılıkla uygulanmasıyla sağlanan bu iyileşmelerin doğal bir sonucu olarak Türkiye ekonomisi, 2002-2006 döneminde yılda ortalama %7.5 büyümüştür. Bu dönemdeki yapısal dönüşüm sürecinin ardından uzun dönem büyüme oranının %6’yı geçmiş olması mümkündür. Gelecek 8 yıl içerisinde yıllık ortalama %7’lik bir ekonomik büyüme sağlamamız, Avrupa Birliği’ne 2014 yılında tam üye olmamız açısından büyük önem taşımaktadır. 2006 yılı itibariyle dahi Avrupa ülkeleri arasında milli gelir açısından 7. sırada yer alan Türkiye, böyle bir büyüme süreci sonucunda, 2014 yılında Avrupa Birliği’nin en güçlü ekonomileri arasında yer alacaktır.

Değerli konuklar,

2002-2006 döneminde elde edilen bu başarıya rağmen, cari işlemler açığının genişlemeye devam etmesi ve işsizlik oranının aşağı çekilememesi üretim yapılarındaki bazı temel sorunların varlığına işaret etmektedir. Özellikle, büyüme konusunda yurtdışı tasarruflara olan bağımlılığımız, ekonomimizin, kontrolümüz dışında gelişen yurtdışı gelişmelere karşı

kırılganlığını artırmaktadır. Son beş yılda küresel likiditenin olumlu seyretmesiyle büyümemize destek veren bu sürecin, ters yönlü bir etkisinin de olabileceği unutulmamalıdır.

Nitekim, 2006 yılının Mayıs-Haziran döneminde uluslararası piyasalarda gerçekleşen dalgalanmadan en çok etkilenen gelişmekte olan ülkeler arasında Türkiye de yer almaktadır. Yaşanan bu küçük travmaya ve bu bağlamda oluşturulan kötü senaryolara rağmen, Türkiye ekonomisi 2006 yılında da %6'nın üzerinde büyümüştür.

Ancak, büyümenin alt bileşenlerine bakıldığında öncekinden farklı bir resim karşımıza çıkmaktadır. 2002-2005 döneminde özel kesim harcamalarının canlılığı ile desteklenen ekonomik büyüme, 2006 yılının ikinci yarısından itibaren hızlı ihracat artışı sonucunda dış ticaret dengesindeki iyileşmeyle hızını koruyabilmiştir. 2006 yılının ilk yarısında, sırasıyla %10 ve %24 artan özel kesim tüketim ve yatırım harcamaları, kur ve faiz oranlarının yükselmesiyle yılın ikinci yarısında %1 ve %11'e gerilemiştir.

Diğer yandan 2001 yılında yurtiçi talepteki ani kesintiden ders alarak üretiminin bir kısmını yurtdışı talebe kaydıran reel sektör, kur seviyesinin yükselmesinin de verdiği destekle ihracatını artırmayı başarmış ve 2006 yılının ikinci yarısında iç talepte gözlenen yavaşlamanın büyüme üzerindeki olumsuz etkisini bertaraf edebilmiştir.

Kısa dönemde, cari açık ve enflasyonla bağlantılı risklerin azalması bağlamında olumlu olarak algılanabilecek bu gelişme, uzun dönemde yurtdışı konjonktürün bozulması durumunda ekonomimizi daha kırılgan hâle getirebilecektir. Yurtdışı tasarruflara olan bağımlılığımızın yanında yurtdışı talebe duyduğumuz ihtiyaç, üretim süreçlerimiz ve finansman kaynaklarımızın yapısını değerlendirmemizi gerektirmektedir.

Yabancı sermayeye ve ara malına olan ihtiyacımız, verimliliğimizi artırarak katma değeri yüksek üretime yönelmemizi ve bu sayede yaratılacak tasarruflar ile önceden girilemeyen ürün ve hizmet sektörlerine kaymamızı gerekli kılmaktadır.

Verimliliği artırmak ve rekabetin önünü açarak verimliliği sürekli kılmak açısından iş ve yatırım ortamımızı iyileştirmek, bu doğrultuda atılabilecek en önemli adımlardan biridir. Son yıllarda yakaladığımız büyüme hızının sürdürülebilirliği ve aynı zamanda cari açık ve işsizlik problemlerinin çözümü bu alanda yapılacak yeni reformlara bağlı olacaktır.

Özellikle, öz kaynaklarımızın büyümeye yönelik yatırımların finansmanı için yeterli olmadığı günümüzde, doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının ülkemize girişinin devamı ve "greenfield" dediğimiz sıfırdan yatırım şeklini alması bakımından, iş ve yatırım ortamının iyileştirilmesi sağlıklı bir finansman imkânı sağlamaktadır. Ancak yapılan bütün çalışmalara rağmen, Türkiye son iki yıla kadar, potansiyelinin çok altında yabancı yatırım çekebilmiştir ve rekabet içerisinde bulunduğu diğer gelişmekte olan ülkelere kıyasla belirgin bir üstünlük sağlayamamıştır.

Uluslararası rekabetin daha da arttığı bir ortamda, Türkiye'nin geçmiş yıl performansını koruyabilmesi kolay olmayacaktır. Son 5 yıldır sağlanan siyasi ve ekonomik istikrar, sağlıklı bir yatırım ortamı için temel unsurları oluşturursa da, bu alanda rakip ülkelerin benimsemiş oldukları kesintisiz reform süreci, Türkiye'nin de yeni ve farklılaştırılmış politikaları uygulamaya koymasını gerektirmektedir.

Yatırım ortamının önündeki idari ve teknik engeller, yeni yatırımları ve istihdam yaratılmasını engellemekle kalmaz, kayıt dışını besler ve yolsuzluklarla mücadeleyi zorlaştırır. Dünya

Bankası'nın "Doing Business" başlıklı çalışması bu durumu gözler önüne sermektedir. Bu çalışmanın verilerinden hareketle, büyüme performansı ve iş ortamının elverişliliği arasındaki ilişki analiz edildiğinde, iş ortamı elverişli olan ülkelerin aynı zamanda, kişi başına gelir seviyelerinin de yüksek olduğu görülmektedir.

Tüm bu nedenlerden dolayı, yatırım ortamının iyileştirilmesi bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalı, ekonomik ve siyasi istikrar, hukuk sistemi, işleyen piyasa ekonomisi ve adil rekabet ortamı ile yatırımcılara sunulan teşvikler bir bütün olarak dikkate alınmalıdır.

Bu çerçevede, Avrupa Birliği'ne üyelik sürecimiz dahilinde ulusal mevzuatımız ve piyasa ekonomisinin gereklilikleri üzerinde detaylı çalışmalar yapılmaktadır. Avrupa Birliği'ne uyum süreci aslında, üzerinde iyi çalışılmış bir mikroekonomik reform sürecinden ibarettir. Bu süreçte gerçekleştireceğimiz reformlar, Türkiye'nin ekonomik ve sosyal gelişimine ivme kazandıracaktır.

Değerli konuklar,

İsterseniz şimdi Avrupa Birliği ile yaşadığımız sürece bir göz atalım. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üyelik süreci 1963 yılında imzalanan Ankara Anlaşması ile başlamıştır. 1999 yılında Helsinki Zirvesi'nde önkoşulsuz adaylığı ile devam etmiştir. 3 Ekim 2005 tarihinde Türkiye ile AB arasındaki tam üyelik müzakereleri resmen açılmıştır.

Müzakere başlıklarındaki tarama süreci ise bir yıl içinde tamamlanmıştır ve tarama sürecinin devamı olarak 12 Haziran 2006 tarihinde "Bilim ve Araştırma" faslı müzakereye açılmıştır. Üyelik müzakereleri sürecinde ikinci başlık olarak ise "İşletmeler ve Sanayi Politikası" 29 Mart 2007 tarihinde açılmıştır.

Tam üyelik müzakereleri aslında, Türkiye'nin Avrupa Birliği yolculuğunda sondan bir önceki aşamadır. Bu kararlar, Türkiye'nin AB'ye yönelimi geri çevrilemez bir sürece girmiştir. Türkiye, bu tarihten itibaren, "aday ülke" olmaktan çıkarak; "tam üyeliğe geçiş aşamasında ülke" haline gelmiştir.

Son dönemde, AB tarafından beklemeye alınan 8 başlığın dışındaki tüm başlıklarda müzakerelerin sürmesi hedeflenmektedir. Geçtiğimiz birkaç ay içinde müzakere sürecinde bir yavaşlama olmasına rağmen, her iki taraf da gerekli teknik çalışmaları sürdürmüştür ve "İşletmeler ve Sanayi Politikası" başlığı müzakerelere açılabilmiştir.

Bizim için de önemli olan sürecin devam etmesidir. Çünkü bu, orta vadeli bir perspektif içinde değerlendirilmesi gereken bir süreçtir ve burada temel mesele, kısa vadeli iniş-çıkışların Türkiye'nin tam üyelik perspektifini etkilememesidir.

Orta vadede ilişkilere sağduyunun egemen olması zaten kaçınılmazdır. Avrupa Birliği'nin temel stratejik kaygıları arasında küresel ekonomik rekabet gücü, yaşlanan nüfus yapısı, enerji güvenliği, Avrupa güvenlik ve savunma politikaları yer almaktadır. Ancak Avrupa Birliği'nin bu alanlardaki hedeflerini Türkiye'yi dışlayarak gerçekleştirmesi mümkün değildir. Bu bakımdan Avrupa'nın hedeflerine ulaşmasının tek yolu, Türkiye'nin AB'ye tam üyeliğidir.

Hiç şüphesiz köklü gelenekleri olan bir devletin, çok sayıda başlık altında, mevzuat değişikliği yapması, bir bölümü ciddi ekonomik maliyetler de yaratacak bu değişiklikleri uygulamaya koyması, çok da kolay bir süreç olamaz.

Öte yandan, müzakere sürecinde kaydedilecek her ilerleme ise, Türkiye'deki ekonomik ve siyasi istikrar ortamını perçinleyerek öngörülebilirliği artıracak ve bu durumun yaratacağı ekonomik refah etkisi, uyum maliyetini ciddi ölçüde hafifletecektir.

İş dünyasının uyum sürecindeki kritik rolü, işte bu noktada, ortaya çıkmaktadır. İş dünyası olarak müzakere sürecinde, uyumun maliyetleri ve getirileri hakkında gerçekçi değerlendirmeler yaparak tam üyelik sürecine elimizden gelen katkıyı yapmamız gerekmektedir.

Bu bağlamda TÜSİAD olarak, tam üyelik için artık bir tarih hedefi belirlememiz gerektiğine inanıyoruz. AB'nin yeni bütçe dönemi ve Avrupa Parlamentosu seçimleri göz önüne alındığında "1 Ocak 2014" uygun bir tarih olarak gözükmemektedir. 2014'e kadar geçecek 7 yıllık süreç için ise hedefler belirlenerek, bu hedeflerin somut bir plan çerçevesine oturtulması büyük önem taşımaktadır.

Nitekim, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Abdullah Gül ile Hazine'den Sorumlu Devlet Bakanı ve Baş Müzakereci Ali Babacan'ın 17 Nisan tarihinde açıklamış olduğu gibi, hükümet te sürecin yavaşlamasına izin vermeden, Türkiye'nin üzerine düşen yükümlülükleri yerine getirmek amacıyla, 2007-2013 dönemine ilişkin bir Uyum Programı benimsemiştir.

TÜSİAD'ın da üzerinde çalışmakta olduğu ve görüş bildirdiği bu Uyum Programı'nın, yasal düzenlemeler ve bunların hayata geçmesi için gerekli olan uygulama süreci, sıkı takip edildiği takdirde, 2014'te Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğinin gerçekleşmesi hedefi de ulaşılabilir olacaktır.

Saygıdeğer konuklar,

Önümüzdeki yıllarda demokrasisi, ekonomisi ve toplumsal yapıları ile bazı ülkeler küresel ortamda güçlenirken, bazıları potansiyellerine rağmen fırsatları değerlendiremeyecekler ve küresel refah artışından paylarını alamayacaklardır.

21. yüzyılın lider ülkelerinden olabilmek için AB'nin gündemine artık daha iyi hâkim olmak, ekonomik büyüme ve küresel rekabet gücü stratejilerine odaklanmak ve çözüm üretmek zorundayız. Yapısal reformları devam ettirmeli, mikro planda uyum çabalarımızı hızlandırmalı ve sadece kağıt üstünde değil uygulamada da reformlara sahip çıkmalıyız. Özelleştirmeleri sürdürmeli, yabancı sermayenin önünü açmaya devam etmeli, kayıt dışı ekonomiyle mücadele etmeliyiz.

AB ile ilişkilerimizi, kısa vadeli gelişmelere odaklanmadan, masada oturmanın getirilerinden maksimum ölçüde yararlanarak, hedefimizi gözden kaybetmeyerek, zaman zaman yavaşlasak da tam üyelik hedefine doğru yürüyüşümüzü kesintisiz biçimde sürdürmeliyiz.

Ancak bu şekilde potansiyelimizi gerçekleştirip, 21. yüzyılın lider ülkeleri arasındaki yerimizi alabiliriz.

Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.